

ATLIEKŲ SUSIDARYMAS, ATLIEKŲ TURĖTOJŲ TEISĖS IR ATSAKOMYBĖS

TURINYS

- Atliekų turėtojų pareigos, teisės, atsakomybė – atliekų rūšiavimas, atliekų perdavimas atliekų tvarkytojams, atliekų laikymas, administracinė atsakomybė už reikalavimų pažeidimą
- Atliekų identifikavimas:
  - Atliekų sąrašas, jo struktūra;
  - Atliekų identifikavimo taisyklės;
  - Praktiniai patarimai
- Atliekų susidarymo apskaita:
  - Bendrieji principai.

ATLIEKŲ TURĖTOJŲ PAREIGOS IR TEISĖS

TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

- Įstatymai:
  - Atliekų tvarkymo įstatymas
  - Pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas
  - Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas
- Įgyvendinamieji teisės aktai (pagrindiniai):
  - Atliekų tvarkymo taisyklės
  - Pakuotės ir pakuotės atliekų tvarkymo taisyklės
  - Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklės
  - **Aplinkos apsaugos reikalavimų transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui aprašas**

Taip pat ir kiti teisės aktai: apie 70 įgyvendinamųjų teisės aktų, kiti įstatymai

Kas yra atliekų turėtojas?

Atliekų tvarkymo įstatymas (ATĮ) 2 str. :

Atliekų turėtojas – atliekų darytojas arba asmuo, turintis atliekų

Atliekų darytojas – asmuo, dėl kurio veiklos susidaro atliekų (pirminis atliekų darytojas), arba asmuo, kuris atlieka pradinį atliekų apdirbimą, maišymą ar kitus veiksmus, dėl kurių pakinta tų atliekų pobūdis arba sudėtis.

Atliekų tvarkymo organizavimas (1)

Atliekų tvarkymo įstatymas (ATĮ) 4 str. (nuo 2016-08-01):

1. Atliekų turėtojas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali tvarkyti atliekas pats. **Atliekos tvarkomos aplinkos ministro patvirtintose Atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka.** Komunalinės atliekos tvarkomos savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka. Atliekų turėtojas **pagal sudarytą rašytinės formos sutartį dėl atliekų naudojimo ir (ar) šalinimo** atliekas perduoda atliekų tvarkytojams, turintiems teisę tvarkyti atliekas, išskyrus komunalinių atliekų perdavimą vadovaujantis šio Įstatymo 30¹ straipsniu.

Senoji redakcija:

Atliekų turėtojas šio Įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali tvarkyti atliekas pats. Komunalinės atliekos tvarkomos savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka.

Atliekų tvarkymo organizavimas (2)

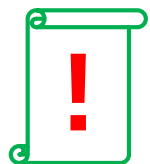
Atliekų tvarkymo įstatymas (ATĮ) 4 str. :

2. Atliekų turėtojai **privalo rūšiuoti** atliekas jų susidarymo vietoje. Išrūšiuotus atliekas jų susidarymo vietoje, atliekas surenkančios įmonės privalo atlikti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą.

9. Atliekų turėtojas, perdavęs atliekas prekyautojui atliekomis, tarpininkui, atliekų naudotojui ar šalintojui, **privalo turėti atliekų perdavimą patvirtinantį dokumentą**.

Atliekų tvarkymo organizavimas (3)

Atliekų tvarkymo įstatymas (ATĮ) 4 str.:

13. Neturintis teisės pats apdoroti atliekas asmuo, kuris apdorojo atliekas arba kuris perdavė atliekas šio straipsnio 9 dalyje nurodytiems subjektams **neturėdamas teisėtą atliekų perdavimą patvirtinančio dokumento, laikomas apdorojusiu atliekas neturint tam teisės.**

14. Sutartis dėl atliekų naudojimo ir (ar) šalinimo, sudaryta su asmenimis, **neturinčiais teisės tvarkyti šias atliekas**, yra niekinė.

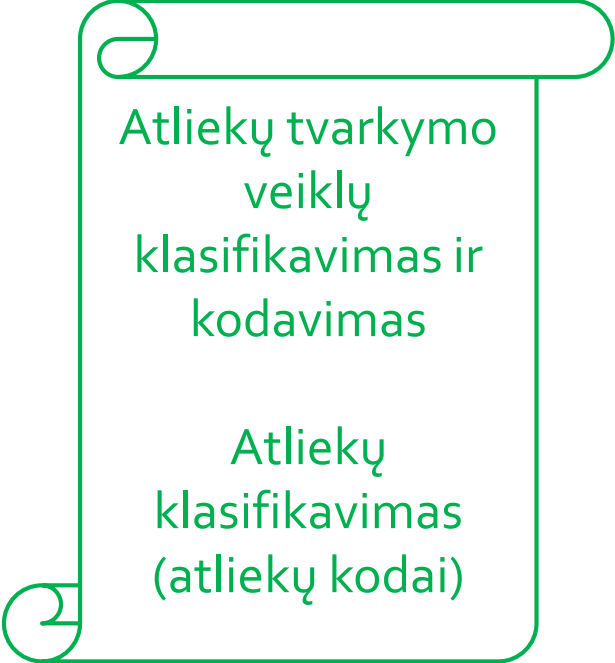

Atliekų tvarkymo taisyklės:

7. Atliekų turėtojas Atliekų tvarkymo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka turi atliekas perduoti atliekų tvarkymo įmonei, turinčiai teisę tvarkyti atliekas, **pagal rašytinės formos sutartis dėl šių atliekų naudojimo ir (arba) šalinimo**, išskyrus 7(1) punkte numatytus atvejus, arba gali tvarkyti pats, **jeigu teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę šią veiklą vykdyti**. Šis punktas netaikomas komunalinių atliekų turėtojams, atliekas tvarkantiems savivaldybės organizuojamoje komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje

Svarbūs klausimai

- Prieš sudarant sutartį dėl atliekų tvarkymo:
  - Ką apima sąvokos „atliekų naudojimas ir šalinimas“?
  - Ar atliekų tvarkytojas turi teisę tvarkyti atliekas?
  - Kur patikrinti informaciją?
- Atliekų klasifikavimas:
  - Atliekų sąrašas
  - Kaip juo naudotis

Atliekų tvarkymo
veiklų
klasifikavimas ir
kodavimas

Atliekų
klasifikavimas
(atliekų kodai)

ATLIEKŲ TVARKYMO VEIKLŲ KLASIFIKAVIMAS IR KODAVIMAS

Pagrindinės sąvokos:

Atliekų tvarkymas – atliekų surinkimas, vežimas, naudojimas ir šalinimas, šių veiklų organizavimas ir stebėseną, šalinimo vietų vėlesnė priežiūra, įskaitant, kai minėtus veiksmus atlieka prekyautojas atliekomis ar tarpininkas.

Atliekų surinkimas – atliekų paėmimas iš atliekų turėtojų, įskaitant rūšiuojamąjį atliekų surinkimą ir parengiamąjį laikymą iki atliekų surinkimo įrenginiuose, kuriuose atliekos iškraunamos, kad jas galima būtų paruošti pervežti į atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius.

Atliekų vežimas – atliekų paėmimas iš jų turėtojo, vežimas ir perdavimas atliekų naudotojui ar šalintojui.

Prekiautojas atliekomis – už atliekų pirkimą ir pardavimą atsakinga įmonė, įskaitant įmones, kurios atliekų neįsigyja fiziškai.

Tarpininkas – atliekų naudojimą ar šalinimą kito vardu organizuojanti įmonė, įskaitant įmones, kurios atliekų neįsigyja fiziškai.

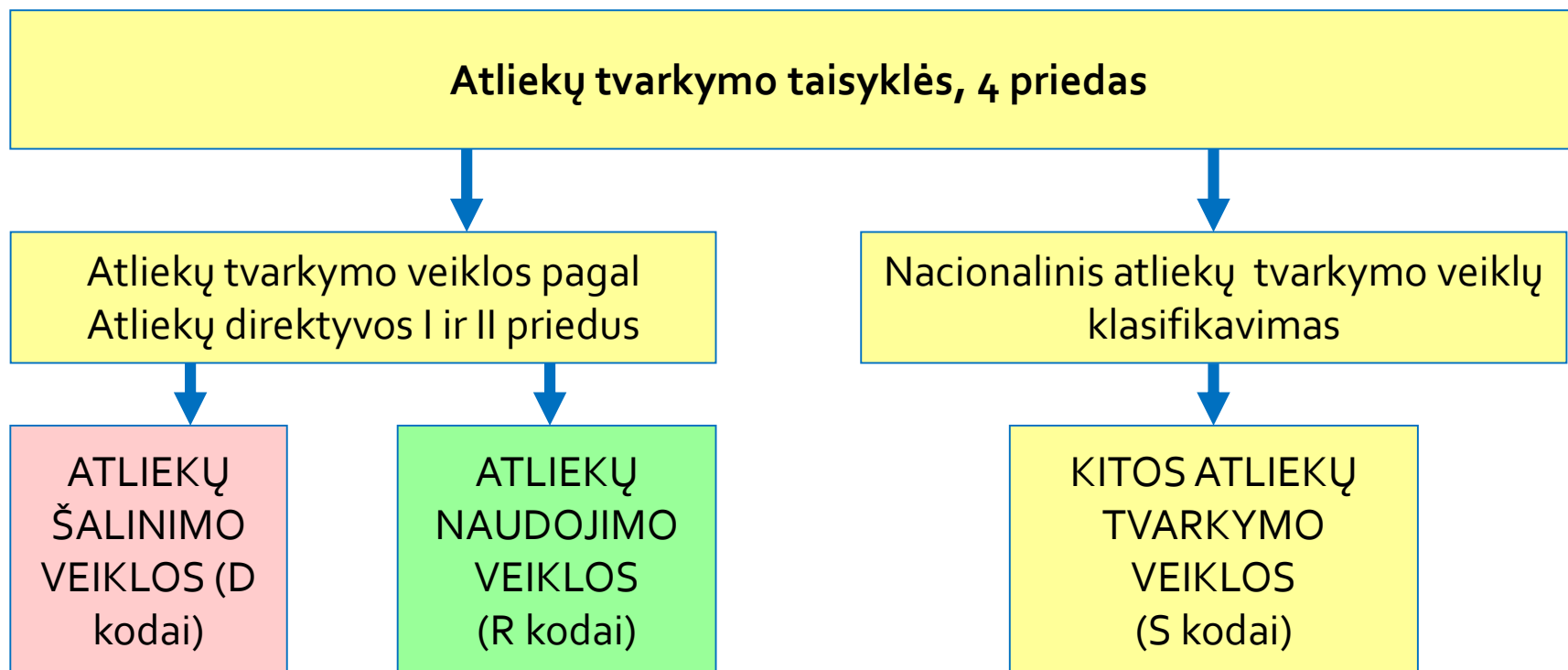
Atliekų naudojimas – veikla, kurios pagrindinis rezultatas yra atliekas sudarančių medžiagų *naudojimas* konkrečiai paskirčiai vietoj kitų medžiagų, arba veikla, kurios rezultatas yra atliekų *paruošimas naudoti* pagal tą paskirtį įmonėje arba visame ūkyje.

Atliekų šalinimas – veikla, nepriskiriama prie atliekų naudojimo, net jei antrinis tokios veiklos rezultatas yra medžiagų ar energijos gavimas.

Atliekų apdorojimas – atliekų naudojimo ar šalinimo veikla, įskaitant jų paruošimą naudoti arba šalinti

Atliekų laikymas – naudoti skirtų atliekų laikymas iki apdorojimo ne ilgiau kaip trejus metus ir šalinti skirtų atliekų laikymas iki apdorojimo ne ilgiau kaip vienus metus, išskyrus laikinąjį laikymą atliekų susidarymo vietoje iki jų surinkimo.

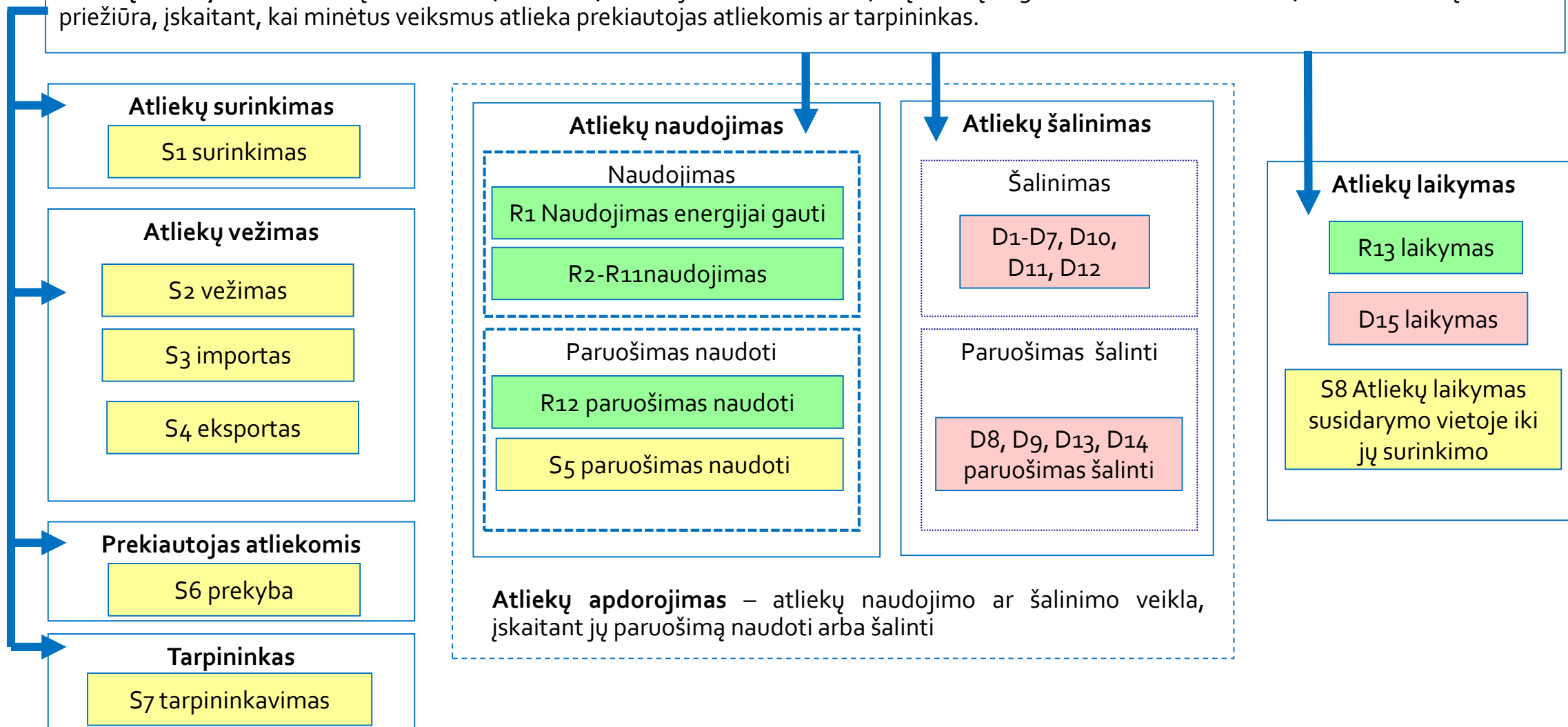
Atliekų tvarkymo veiklų klasifikavimas:

Pagrindinės sąvokos + kodai:

Atliekų tvarkymas – atliekų surinkimas, vežimas, naudojimas ir šalinimas, šių veiklų organizavimas ir stebėseną, šalinimo vietų vėlesnę priežiūrą, įskaitant, kai minėtus veiksmus atlieka prekytojas atliekomis ar tarpininkas.

AR ATLIEKŲ TVARKYTOJAS TURI TEISĘ TVARKYTI ATLIEKAS?

(leidimai, licencijos, registrai...)

Atliekų tvarkymo reguliavimas

1. Leidimai (TIPK arba Taršos)
2. Pavojingų atliekų tvarkymo licencijos
3. Atliekų tvarkytojų valstybės registras

Atliekų tvarkymo įstatymas

6 straipsnis. Leidimai:

- Įmonės, ketinančios atlikti atliekų apdorojimą, ir įmonės, atliekų susidarymo vietoje pavojingąsias atliekas laikančios ilgiau kaip šešis mėnesius, o nepavojingąsias – ilgiau kaip vienus metus, turi gauti leidimus.

Leidimas – taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas arba taršos leidimas, rengiami ir išduodami teisės aktų nustatyta tvarka

Bet kuriai atliekų APDOROJIMO veiklai reikia LEIDIMO! (išskyrus išimtis susidarymo vietoje tvarkomoms atliekoms)

Atliekų apdorojimas – atliekų naudojimo ar šalinimo veikla, įskaitant jų paruošimą naudoti arba šalinti

PAT licencijos

ATĮ 12 str.:

Licenciją turi gauti įmonės, kurios vykdo šias **pavojingų** atliekų tvarkymo veiklas

PAT licencijavimo taisyklės 8 p.:

Licencijos išduodamos šioms veiklos rūšims:

Naudojimas

R1-R11

R12

S5

Šalinimas

D1-D12

D13, D14

Surinkimas

S1

Laikymas

S8

R13

D15

ATVR (Reikalavimas registruotis)

ATĮ 4 str. 10 d.

Atliekas surenkančios, vežančios ir apdorojančios įmonės, prekyautojai atliekomis ir tarpininkai, įmonės, atliekų susidarymo vietoje pavojingas atliekas laikančios ilgiau kaip šešis mėnesius, o nepavojingas – ilgiau kaip vienus metus, šią veiklą gali vykdyti tik įregistruoti į Atliekų tvarkytojų valstybės registrą (ATVR)

ATĮ 6¹ str.. Atliekų tvarkytojų valstybės registras

1. Atliekų tvarkytojų valstybės registro objektai:

- 1) atliekas surenkančios ir vežančios įmonės;
- 2) atliekas apdorojančios įmonės;
- 3) prekyautojai atliekomis ir tarpininkai;
- 4) įmonės, atliekų susidarymo vietoje pavojingas atliekas laikančios ilgiau kaip šešis mėnesius, o nepavojingas – ilgiau kaip vienus metus.

Tik ATV

Pavojingos atliekos

Tik ATV:

S2

S3

S4

S6

S7

Nepavojingos atliekos

Tik ATV:

S1

S2

S3

S4

S6

S7

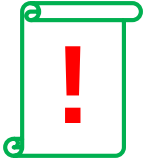
Kur rasti informaciją?

- Viešus ATVR duomenis rasite internetinėje svetainėje adresu:
<https://atvr.am.lt>

ATLIEKŲ KLASIFIKAVIMAS

Atliekų sąrašas, teisės aktai (1)

Atliekų tvarkymo įstatymas (ATĮ):

7¹ straipsnis Atliekų sąrašas

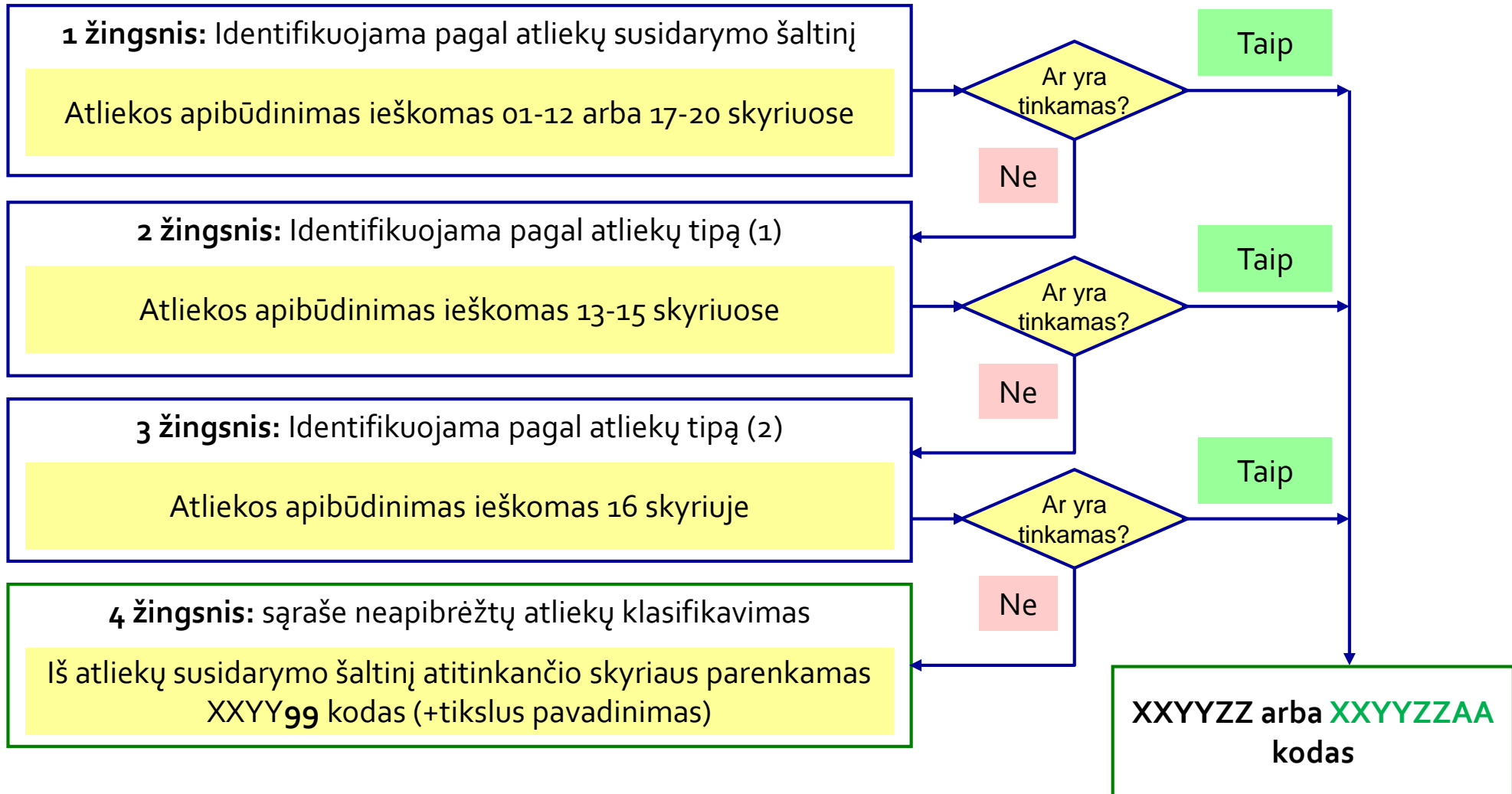
1. Identifikuodamas atliekas, **atliekų turėtojas** turi vadovautis atliekų sąrašu.
2. *Atliekų sąrašą, kuriame pateikiama atliekų klasifikacija pagal atliekų susidarymo šaltinį, tvirtina Aplinkos ministerija.*

Atliekų turėtojas – atliekų darytojas arba asmuo, turintis atliekų

Atliekų darytojas – asmuo, dėl kurio veiklos susidaro atliekų (pirminis atliekų darytojas), arba **asmuo, kuris atlieka pradinį atliekų apdirbimą, maišymą ar kitus veiksmus, dėl kurių pakinta tų atliekų pobūdis arba sudėtis.**

Jeigu atliekų tvarkytojas neatlieka veiksmų, kurie pakeičia atliekų pobūdį arba sudėtį – atliekų kodas neturi būti keičiamas

Atliekų klasifikavimas pagal sąrašą:

ATLIEKŲ SUSIDARYMO APSKAITA

TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

- **Atliekų tvarkymo įstatymo 7 straipsnis. Atliekų apskaita ir ataskaitų teikimo tvarka**
  - Atliekų apskaitą tvarko ir ataskaitas apie atliekų susidarymą ir tvarkymą Aplinkos ministerijos įgaliotai institucijai Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka teikia:
    - atliekas surenkančios, vežančios ar apdorojančios įmonės, prekyautojai pavojingosiomis atliekomis ir tarpininkai;
    - įmonės, atliekų susidarymo vietoje pavojingąsias atliekas laikančios ilgiau kaip šešis mėnesius, o nepavojingąsias – ilgiau kaip vienus metus;
    - atliekų darytojai, atsižvelgiant į susidarančių atliekų kiekį ir rūšį, vykdomą veiklą ir įmonės dydį, Aplinkos ministerijos nustatytais atvejais.
  - Atliekų apskaitos duomenys naudojami atliekų susidarymo ir tvarkymo būklės analizei, atliekų tvarkymo tikslų ir užduočių vykdymo priežiūrai, visuomenės informavimui ir kitiems tikslams.

Kas privalo vykdyti? (1)

Atliekų susidarymo apskaitą atskirai turi vykdyti atliekų darytojai, atitinkantys bent vieną iš nurodytų kriterijų::

- kurie privalo gauti Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau – TIPK) leidimą arba privalo gauti taršos leidimą ir kurių veikloje per kalendorinius metus **susidaro pavojingųjų atliekų (išskyrus pavojingas komunalines atliekas)** ir (ar) daugiau nei 6 tonos nepavojingųjų atliekų <...>

Nuo 2017-01-01!!!

Buvo: Įmonės, kurios vykdomai ūkinei veiklai privalo gauti TIPK leidimą arba taršos leidimą ir kurių veikloje per kalendorinius metus susidaro daugiau nei 6 tonos nepavojingųjų atliekų ir (ar) 0,3 tonos pavojingųjų atliekų (į šį kiekį neįskaičiuojamos mišrios komunalinės atliekos, 20 03 01)

- kurių veikloje per kalendorinius metus **susidaro pavojingųjų atliekų** (išskyrus pavojingas komunalines atliekas) ir (ar) daugiau nei 12 tonų nepavojingųjų atliekų (į šį kiekį neįskaičiuojamos mišrios komunalinės atliekos, atliekų sąrašė pažymėtos kodu 20 03 01)

Nuo 2017-01-01!!!

Buvo: kurių veikloje per kalendorinius metus susidaro daugiau nei 12 tonų nepavojingųjų atliekų ir (arba) 0,6 tonos pavojingųjų atliekų (į šį kiekį neįskaičiuojamos mišrios komunalinės atliekos, 20 03 01)

Kas privalo vykdyti? (2)

- kurios atlieka transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą, kai šios veiklos vykdymo metu susidaro atliekos;
- Nuo 2017-01-01: kurios turi 10 ir daugiau darbuotojų ir vykdo žmonių ir (ar) gyvūnų sveikatos priežiūros ir (ar) vaistinių, ruošiančių ir (ar) parduodančių vaistus, veiklą
- kurių veikloje susidaro alyvos atliekos;
- kurios įpareigos vykdyti Statybinių atliekų tvarkymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-637 „Dėl Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, numatytą atliekų apskaitą.
- kurios vykdo maisto gamybos (ruošimo) (viešbučiai, moteliai, restoranai, kavinės, kitos viešojo maitinimo ir maisto gamybos įstaigos) ir (ar) maisto prekybos (didmeninės ar mažmeninės prekybos ir kitos maisto prekybos įstaigos) veiklą ir kuriose per kalendorinius metus susidaro daugiau nei 5 tonos viešojo maitinimo (maisto) atliekų ir (ar) vartoti netinkamų maisto produktų

Nuo 2018-01-01 papildoma: pakuotes savoms reikmėms sunaudojantys gamintojai ir importuotojai, privalantys vykdyti pakuočių apskaitą Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 348 „Dėl Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

Kas privalo vykdyti? (3)

- Įmonės į apskaitą įtraukia visuose struktūriniuose padaliniuose (filialuose, atstovybėse) ar atskiruose įmonės padaliniuose (skyriuose) susidariusias atliekas, išskyrus tų struktūrinių padalinių (filialų, atstovybių) ar atskirų įmonės padalinių (skyrių), kurie atitinka kriterijus ir atskirai vykdo atliekų susidarymo apskaitą

Kaip vykdoma apskaita?

- Vedamas apskaitos žurnalas nuo 2018-01-01 žurnalas pildomas GPAIS
- Parengiamos suvestinės (mėnesio) nuo 2018-01-01 ketvirtinės per GPAIS
- Teikiamos ataskaitos nuo 2018-01-01 formuojama per GPAIS